УКРАЇНСЬКЕ ГРОМАДСЬКЕ СЛОВО

БОРІТЕСЯ - ПОБОРЕТЕ!
Т.Шевченко.

АНІ НАЙМЕНШОГО КУСНИКА
УКРАЇНСЬКОЇ ЗЕМЛІ ВОРОГАМ!

Незалежний орґан української суверенно-соборницької, трудово-демократичної і республіканської думки.

Видає: Українська Ґромада ім.Микити Шаповала в ЗДА.Редаґує:С.Зеркаль.

Передплата виносить річно 3.50 дол., поодиноке число 30 цент.

****

U K R A I N I A N C O M M U N I T Y

W O R D .

P.B. BOX 103, BROOKLYN 25, N.Y.,U.S.A.

Рік V. | Новий Йорк, Ґрудень 1957 р. | Ч.12/60/

З М І С Т.

1. Від Редакції: 5 x 12 = 60. .....Стор.239.
2. Листи Ольги Кобилянської до Антоніни Шаповал..... " 240.
3. Вас.Онуфрієнко: Сповідь. ..... " 242.
4. Релігійні ритуалісти воюють за владу. ..... " 244.
5. С.Зеркаль: Минулість і майбутність України. Кінець II част." 245.
6. Дулібич С.: Немає де богу помолитися. Кінець. ..... " 252.
7. НОВІ ВИДАННЯ: ..... " 256.
8. Життя українців під окупаціями: Польщі і Чехо-Словаччині. " 256.
9. В альбом монархістичних генерал-губернаторських обскурантів - мракобісників..... " 259.
10. Дулібич С.: Фабула про жидка Піню. ..... " 261.
11. Колективізація сільського господарства..... " 262.
12. Листування і привітання. ..... " 262.

++

УКРАЇНСЬКЕ ГРОМАДСЬКЕ СЛОВО, Новий Йорк, Грудень 1957, чис. 12 /60/.

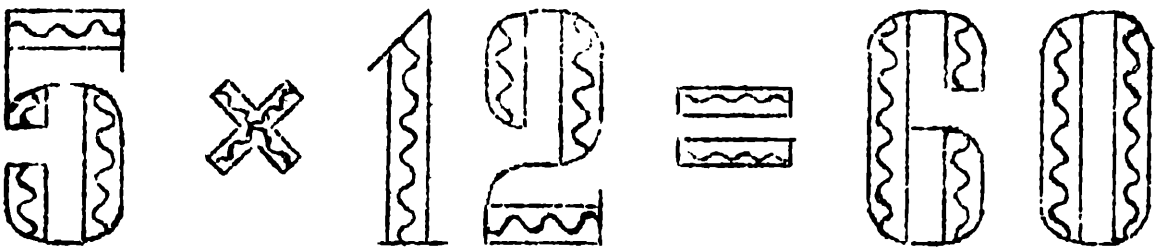

Цим числом закінчили 5 років видавання нашого журналу "Українське Громадське Слово", яке Ви Високошановні читачі дістали нині до своїх рук.

Надії деяких наших приятелів-скептиків не справдилися, які нам писали: "Може 2-3 чисел вийде, зберете передплату, а там і забувай як то все звалося, бо українські видання не довговічні, спалахують соломняним вогнем, блиснуть, тай пішло все як з димом..."

Та наше "УГС", як та іскра, не згасло в еміграційному попелі за п'ять років і буде жевріти далі, аж перенесеться до революційного національного середовища, запалить святою і справедливою боротьбою проти всіх окупантів і "приятелів" наших рідних земель, щоб з цього нового пожару вийшла оновлена і загартована Суверена Соборна Республіка Трудового Народу України.

Ми завжди йшли одним шляхом, який торували Тарас Шевченко, Михайло Драгоманів, Іван Франко, Михайло Павлик, Леся Українка, Михайло Грушевський, Володимир Винниченко, Микита Шаповал і інші, - вони не збочували ні вправо, ні вліво і вели до одної мети: Сувереної Соборної Трудової України. Цей шлях є єдино справний! Ні з Сходом, ні з Заходом, ні з Півноччю, ні з Півднем - бо Україна є самоціль і самовистачальною національно-державно, культурно і соціяльно-економічно. Ці самі передумови нас обумовили не входити в жадну співпрацю з "рідненькими" еміграційними непередрішенцями і орієнтальщиками, ми не підтримували ні матеріяльно, ні морально УНРади, УГВРади, УККА, АВН та інших еміграційних осередків, для яких сучасні західньо-південні границі України є "справедливі"; ми працювали і будемо працювати й далі, щоб всі українські ріки, річки і потоки втікали через Дніпро в Українське Море.

Ми боролися і будемо далі боротися не взагалі за "якусь" Україну, а за свідомо наперед определену: Трудову Україну, бо вона фактично такою є і тільки такою може бути Суверенною і Соборною, всі інші "України" будуть в чужій колоніяльній неволі, хоч би й формально суверенній, якою Україна є тепер /1921 - 1957/.

В Трудовій Україні всі засоби виробництва, роспределення матеріяльних і культурних здобутків та влада мають належати т і л ь к и трудовим масам України а не асоціяльним паразитарним одиницям чи прошаркам. За таку програму "УГС" буде боротися й далі!

Нашим письменникам, поетам і всім іншим авторам, які містили свої цінні праці на ріжні мистецькі, суспільні, національні і інші теми висловлюємо нашу щиру подяку за їх ідейну співпрацю.

Нашим передплатникам, жертводавцям і читачам, за їх матеріяльну і моральну підтримку, на цім місці, складаємо щиру подяку і сподіваємося від них дальшої підтримки.

"Українське Громадське Слово" буде виходити й далі, але в 1958 році, через великий видавничий програм, можливо буде деяка нерегулярна поява чисел, защо наперед перепрошуємо наших передплатників і читачів.

В новому 1958 році всім нашим співробітникам, передплатникам і читачам бажаємо здоровля, довгого віку та успіхв у всьому.

Хай живе "Українське Громадське Слово"!

Хай живе Суверена Соборна Республіка Трудового Народу України!

Новий Йорк, Грудень 1957 р. Редакція "УГС".

\+ + + + + + + + + + + + + + + + +

ЛИСТИ ОЛЬГИ КОБИЛЯНСЬКОЇ ДО АНТОНІНИ ШАПОВАЛОВОЇ.

Продовження четвертого листа.

Подушку вишлю Вам свою, без "ущербку" для своєї особи. Спочивайте на ній здорові. Капелюх Галини висилаю разом, лиш коби хтів забрати все добр. Антончук - хоча він здаєсь мені візьме разом, а хочби і не разом, то все "равно" щоб Ви лише все дістали. Про все що Ви мені бажали і мені писали я мовчу. Мусите знати що я тепер якась людьми, що з ними ніби і добре жила потрохи зражена, навіть і панею Бур. бо кілько разів і бачусь з нею, все мушу вислухувати нарікання, то на поступових закордонців то на Буковинців, як би їх тут хто знає кілько мужів достойних і примудрих було... і мене це зражує. Мені критика вже вухами лізе. Яб так рада вже з сії хати забратись, і сховатись щоб як змога найскоріше в поважній праці забратись - а то, то все підтримає мій душевний настрій.

У ранці я уділила і какао, і померанчі /померанчі небагато/. За чай і за все, все, добре і солодке я Вам як найкраше дякую. Здаєсь Ваші "сладощі" се одинока солодич котру буду через свято мати, бо мені нехочеться викидати 110 кор. за одно кільо цукру.

Дякую що писали до Микити Шаповала, а мій лист забрали і вислали.

Мій брат з Марбурга дістав всі листи що йшли через Букарешт і я усі маю від него відповіді, і потрібний мені документ. Незнаю однак чи одержали Ви лист мій писаний в той час як вислала я Вам кошичок з яєчками. В коверту адресовану до Вас я вложила окрім листа до Вас ще і лист мого брата Юліяна до б р а т а П е т л ю р и, взглядом писання українсько-німецького словаря. Чи відійшов він до Варшави? Незнаєте кохані що сталось? Дужеб просила Вас відповісти мені ласкаво на се, бо Юлько сушить мені з запитаннями голову, а я навіть незнаю чи Вам передав той панок листа, передаючи кошик з яєчками.

Вчера був в мене знов полк. Антончук, і я указала єму подушку для Вас призначену, з прозьбою забрати її для Вас. Він усьміхнувся на вид подушки і помахав мовчки головою. Се було так комічно що всі ми, що були в хаті мимоволі розсьміялися в голос. Незнаю, як вишлю я її Вам. От, гадаю, може колись буде сам пан Микола в Чернівцях або буде їхати д. Івасик, той і зробить мені сю чемність, що візьме тай одвезе для Вас.

Завтра Великдень. Веселе і щасливе Вам і Вашому мужеви "Христос Воскрес!", дай Бог щоб ми за рік в інших обставинах могли переписувати. Сего року щось все сумно. В Польщі і Вам не буде краше на душі бо будете згадувати сумовито своїх братів і сестер про котрих навіть напевно незнаєте де они проживають.

Я числю дні щоб відси з сеї хати забратись як найскорше. Мені тут погано поводиться. Ага! П-і Бурачинська немає поезії Франка, пані Гоморак каже що буде підчас свята перешукувати, і коли найде Вам випозиче. Тепер кінчу. Як що буде нагода я напишу Вам, а Ви пишіть мені. Якщо буде нове - хочби і мовчати, вимагаюче - Ви кажіть і будьте певні що жадне слово не перейде моїх уст.

Цілую Вас щиро, і обіймаю, а Миколу не менше сердечно вітаю.

Христос Воскрес! Ваша Ольга Кобилянська.

11/4, 1920.

Галя Вам вишле капелюх але з подушкою насправді незнаю що зробити, щоб дістали її. Хто її візьме.

Вчера вже відїхала п. Маринця до своєї тутейшої сестри. Дуже прикра хвиля була. Мені було жаль і я не могла говорити і їй так само. Була біла як папір. О.К.

14/4, 1920.

Дорога Тосічко! Доповнюю ще лист. Дякую Вам за какао і все добре. Дала померанчу і Іванчикові, котрий що раз більше балакає. Він дуже тішився "томанцею" і бавився майже два дні. Катерина просить цілувати Вам руки, за те що не забули її дитинку. П-а Маринця вже відвезена до її сестри, тут в Чернівцях. Дуже мені і її було тяжко розходитись, і жадна з нас не могла при розлуці говорити.

Посилаю Вам Цидулучку до шановної місії з прозбою додавати мені крім пенсиї місячно ще по 300 леїв /600 гривень/ за рік 920, бо справді не вийду. Не знаю чи схочуть, боюсь, і покладаю надію, лише на Ваше добре серце, і Ваш великий і острий розум.

Свято відбулось досить приємно. Добр.Антончук був дуже добрий і уважний для нас/себто мене і моєї хати/. Мій брат наказував мені цілювати Вам руку а п-а Миколу сердечно здоровити. Здаєсь з початком Мая буду вже до них перевозитись і там сама жити. О.К. Далі буде.

Вас. Онуфрієнко. **С П О В І Д Ь.**

Після численних відгуків - 99% негативних - на мої статті нарешті настала більш-менш відповідна пора висловити про всі ті відгуки свою думку та одночасно й висповідадитись перед громадянством, яке мої статті читає, проклинає або в кращому випадку не вважає за потрібне будьяк на них реагувати.

Найгостріше накидаються на мене монархістично-чорносотенні і унiятські кола, легше - кола православні і евангелики. Під цими колами я розумію не лише самих попів, а й тих світських людей, які знаходяться на послугах попівства, або в якійсь мірі його бояться.

Дивно трохи в 20-му сторіччі говорити про страх перед попівством, але так уже є, - наша еміграція прямує по похилій площі до Середновіччя, і через якийсь десяток років, якщо події не обернуться на краще, серед українців, можливо, не можна буде говорити ні про Галілея, ні про Коперніка, ні про Вольтера.../Теперішні редактори і видавці Енциклопедії Українознавства, навіть цих імен не вмістили, щоб українська інтелегенщина й поняття не мала про цих світових великих учених і культурників. Редакція "УГС"/. А якщо хто й говоритиме, то пошепки, прикриваючи рота полою і в усі боки оглядаючись...

В одному я можу погодитися з попівством еміграційним - мої антирелігійні статті справді нечувані; ніхто ще не насмілювався на еміграції брати під критичний розгляд наші сучасні церкви з нездоровими проявами, наше безідейне, некультурне і не завжди моральне духівництво, наші нерозумні, віджилі, шкідливі й нежиттєві доґми. Про все це багато емігрантів говорить поміж собою, в темних закутках, але витягти хоч одного, щоб сказане повторив на людях, ніякими силами не вдасться, бо серед нас діє подвійна мораль: зло вважати злом, але насамоті, при людях старатися про те зло промовчувати.

Дехто, читаючи мої статті, прийшов до висновку, що має справу з звироднілим безбожником-большевиком, якому місце в Совітському Союзі...

Аж так погано зі мною, на щастя, не сталося.

Я лише звик говорити відверто те, що думаю. Ось це мій гріх.

П'ятнадцять років тому я в своїх статтях висловлював те, що думав, і пізніше з того вийшла користь - багато стало думати так, як і я. В тому, що люди стали вільніше думати й вільніше себе почувати в деяких таборах, в яких мені доводилося жити, вкладена й частка моєї праці. За роки табарового життя я ні докого не йшов на службу, нікого не вихваляв супроти свого переконання, ні до кого не ходив за лакою, нікого не грабував, не обдурював, не кривдив, а якщо когось кривдив статтями, то ця кривда була спровокована якимись злочинами або тією неморальністю, якою очорнені роки нашого перебування по таборах від 1945 до 1949 років, роки, які треба увіковічнити в нашій літературі, бо це роки великого ісходу еміграції, роки її таборового гниття в атмосфері принесеного бандитизму і морального разкладу, прифарбованого націонал-патріотизмом. Ні в одній своїй статті, ні в одному своєму слові висловленому усно я не похвалив совєтського тоталізму, ні в однім слові не висловився прихильно про комунізм, ні одного рядка не надрукував у комуністичній аоб націстичній пресі. Ніколи й ніде не співпрацював з московсько-комуністичними чи якимись іншими колами, а свій хліб заробляю чесною працею своїх рук.

Це все дає мені право говорити, писати й думати вільно, бо врешт-

ті, це право дане кожній людині: чому б же його не мав я?

Кожен з нас має право на свої переконання. Чому б же цього права я мусив би бути позбавлений? За який гріх? За яку провину?

Я не поділяю думки про те, що аби яка Україна не була, але щоб була самостійна. Самостійність - це річ така самозрозуміла, що про неї сьогодні серед українців не повинні точитися ніякі дискусії. Я думаю про те, що Україна мусить бути такою, в якій українському народові буде забезпечене щасливе, вільне життя. Без такого життя держава непотрібна. Держава не являється самоціллю, самоціллю є щастя народу, а держава є лише засобом це щастя забезпечити. Отже, коли я думаю про Україну, то про таку суверену Україну, в якій не буде ні комунізму, ні націзму, ні фашизму, ні диктатури й тоталізму, ні капіталізму форми минулого і сучасного століття, ні панщини з ґрафськими маєтками та клясою нероб-родової шляхти, що маєтки здобула ганьбою своїх давніх родів, службою ворогам України.

Якщо я уявляю собі Україну, то без неробів-попів, без манастирських маєтків, без єпископських резиденцій, без обманців - монахів, а країну,населену трудовим народом, який здобуває своєю працею своє земне щастя, на яке має право.

Якщо я уявляю собі Україну, то без вождів, що бояться показатися на люди, без політиків-дурисвітів, що дбають,сьогодні в деяких навіть демократичних країнах, лише про свої власні інтереси. Я уявляю собі Україну з такими людьми в керівництві, які люблять у першу чергу свій нарід і дбають про його щастя.

Якщо я уявляю собі Україну, то без підступного, шкідливого й чужого нам католицизму, цієї зарази, накиненої силою Польщею, Угорщиною й Римом. Я не уявляю собі українську людину, яка підносить своїй дитині - майбутньому українському громадянинові - знимку з ватиканським жрецем і каже: це твій духовний отець, це намісник бога на землі. Я уявляю собі українську людину - з Заходу чи зі Сходу, в якої вся любов - до своєї землі, в якої вся любов до своєї долі, до свого народу, до свого власного добробуту, до своєї держави, в якої довір'я до свого уряду, а не до чужого чужинця, що дивиться на тебе лише як на об'єкт визиску, як на замазку, з якої бажає виліпити іграшку.

Я уявляю собі Україну без слідів комуністичного рабства й комуністичної теорії. Комунізм - це не лише рабство, це й обман, поширення віри в нереальну ідею, і з ним кожна українська людина повинна боротися. Але другою небезпекою, яка загрожує, до деякої міри, світові, є католицизм з його тоталізмом, обскурантизмом і поневоленням, і українська людина повинна сьогодні дивитися в обидва боки, повинна боротися і проти комунізму, і проти такої ж, як і комунізм, небезпечної ідеї й практики - римського католицького чорного інтернаціоналізму, що простелює дорогу для комунізму. Чи не в католицьких країнах найбільший відсоток комуністів? Чи не в католицьких країнах найбільший відсоток неписьменних? Чи не в католицьких країнах найнижчий після СССР життєвий стандарт? Чи не в католицьких країнах населення обплутане неробами-попівством так, як в СССР неробами-партійними горлохватами?...

Українська еміґрація не виконає своєї політичної місії до того часу, поки не скерує головну увагу на освіту свого підростаючого покоління, на його загальну й фахову підготовку. Українці мусять повернутися в Україну не з кадрами попівства, а з кадрами освічених фахівців, суспільників і політиків, не з зґраями мироносиць-святениць,

а з загонами морального, освіченого, фахово та політично вишколеного жіноцтва, жіноцтва, що бачило світ і чогось корисного навчилося в ньому; не з знанням молитов і колядок, а з знанням мов, фахів, суспільних і політичних наук і з високою національною свідомістю; не з умінням будувати церкви, а з умінням будувати школи, будинки, модерне устаткування; не з умінням марнувати час у церквах, а з умінням корисно його витрачати на культурний ріст і розумовий розвиток...

Але це все мрії...

Судячи з того, що в нашій еміґрації діється, можна прийти до висновку, що еміґрація - це частина народу, що гине - гине в лапах некультурного попівства. Студенство - колись проґресивна і передова сила народів - сьогодні на еміґрації роздимає кадила в церквах. Вчені й науковці ходять, як у Середньовіччі - на повідку в єпископів і попів. Релігійна ненависть досягає рівня 1517 року, коли зародилося лютеранство в Європі. Вислуга перед Ватиканом серед уніятів досягає такого рівня як перед унією в кінці 16-го сторіччя.

Наддністрянська частина еміґрації - розум якої вбито попами з дитинства - принесла з собою на еміґрацію неписьменність, забобони, нетерпимість, невміння думати власною головою. Наддніпрянська еміґрація, боячись, щоб її не поражували сильні світу цього безбожниками, кинулись у чужу їм, незрозумілу церковщину. Для людей типу Тараса Шевченка і Івана Франка сьогодні б не було місця на еміґрації. Вони були б чужі й незрозумілі ні Наддніпрянцям, ні Наддністрянцям, як були незрозумілі своєму оточенню в минулому столітті.

На еміґрації настає якесь розумове отупіння. На еміґрації стає тяжко дихати. На еміґрації немає газети, в якій можна було б вільно висловити свою думку, в якій можна було б поговорити вільно про пекучі проблеми.

Еміґрація перетворюється в ґранітну твердиню закостенілости й розумового отупіння. В деяких країнах /хочби в Австралії/ церква стає осередком культурного, мистецького й політичного життя - так як було в XII столітті. Це той "проґрес", до якого котиться українська політична еміґрація. Від 1945 р. до 1950 р. життя еміґрації проходило під знаком ТАБОРОВОГО ХАМА. Від 1950 року життя іде під знаком ПОПА.

Коли ж настане час, що життя еміґрації ітиме під знаком ІНТЕЛЕКТУ? Невже ніколи?

Інколи до болю хочеться гукнути: друзі - поети! друзі - журналісти! Прокиньтеся! Кого і чого ви боїтеся? Попа?!...Чим швидше ви від попівства одійдите, тим буде краще!... Галілей, Копернік, Бруно, Дідро, Вольтер, Байрон, Шеллі, Шевченко, Франко - ось ті дороговкази з минулого, що показують шлях у майбутнє. Ідіть цим шляхом. Для інших нехай буде шлях римських пап та інквізицій, на який попівство хоче стягти українську еміґрацію.

Сідней, Австралія, Вересень 1957. Вас.Онуфрієнко.

- - - - - - - - - - - - - - -

РЕЛІҐІЙНІ РІТУАЛІСТИ ВОЮЮТЬ ЗА ВЛАДУ. На острові Целебес, що належить до Індонезії, сталася кривав війна з партизанами, фанатиками релігійної секти, яка не визнає ніякої цивільної влади, а тим паче уряду з Якарти. Ця секта зорганізувала "армію Бога", яка звела бій з урядовими військами. По стороні партизанів /"армії Бога"/вбито 50 осіб, втрат урядового війська не опрелюднено.

/Стільки подала "Свобода" з 25.X.1957 р./

С.Зеркаль. МИНУЛІСТЬ І МАЙБУТНІСТЬ УКРАЇНИ. Продовження.

Цілий день біготня. У поляків теж /Щоб не випустити жертви зі своїх рук.С.З./. Договір між українцями в поляками підписаний в І год.40 хвилин 22.IУ.1920 р. Текст підписаної умови звучав:

ПОЛІТИЧНА КОНВЕНЦІЯ МІЖ ПОЛЬЩЕЮ І УКРАЇНОЮ.

Уряд Української Народньої Республіки з одного боку і Уряд Річі Посполитої Польської з боку другого - в глибокому пересвідченню, що кожний нарід посідає природжене право на самоопреділення та окреслення своїх стосунків з сусідами і однаково виходячи з бажання угрунтувати підстави для згодного і приязного співжиття на добро і розвиток обох народів, погодились на слідуючі постанови:

І. Визнаючи право України на належне державне істнування на території в межах на північ, схід і південь, як ці межі будуть опреділені договорами Української Народньої Республіки з її пограничними, з тих сторін сусідами, Річ Посполита Польська визнає Директорію Незалежної Української Народньої Республіки на чолі з Головним Отаманом п. Симоном Петлюрою за Верховну Владу Української Народньої Республіки.

2. Кордон між Українською Народньою Республікою і Річю Посполитою Польською встановлюється слідуючий на північ від річки Дністра вздовж річки Збруча, а далі вздовж б. кордону між Австро-Угорщиною та Росією до Вишегрудка, а від Вишегрудка на північ через узгіре Кременецькі, далі по лінії на схід від Здовбунова, потім вздовж східного адміністраційного кордону Рівенського повіту, далі на північ вздовж кордону адміністраційного бувшої губернії Мінської, до схрещення його р. Припяттю, а потім Припяттю до її устя.

Що до повітів Рівенського, Дубенського і частини Кременецького, які зараз відходять до Річі Посполіто-Польської, то пізніще має наступити стислійше порозуміння.

Докладне окреслення кордонної лінії повинно бути переведено спеціяльною українсько-польською комісією, складеною з відповідних фаховців.

3. Уряд польський признає Україні територію на схід від кордону зазначеного в арт. 2. цієї умови, до кордонів Польщі з 1772-го року /передрозборових/, які Польща вже посідає або набуде від Росії шляхом збройним чи дипльоматичним.

4. Польський Уряд зобовязується не заключувати жадних міжнародніх умов, направлених супроти України; до того ж самого зобовязується Уряд Української Народньої Республіки супроти Річі Посполітої Польської.

5. Права національно-культурні, які Уряд Української Народньої Республіки забезпечить громадянам польської національности на тереторії Української Народньої Республіки, будуть в неменшій мірі забезпечені громадянам національности української в межах Річі Посполітої Польської і на відворот.

6. Заключаються спеціяльні економічно-торговельні умови між Українською Народньою Республікою і Річю Посполітою Польською. Аграрна справа на Україні буде розвязана конституантою. До часу скликання конституанти юридичне становище землевласників польської національности на Україні - опреділюється згодою між Річю Польською Посполітою і Українською Народньою Республікою.

7. Заключається Військову Конвенцію, що становить інтегральну частину цієї умови.

8. Умова ця зістається таємною. Вона не може бути передана третій стороні чи бути опублікованою нею в цілости чи по части инакше як тільки на... за взаємною згодою обох контрактуючих сторін, за винятком артиклу І, який буде оголошено по підписанню цієї умови.

9. Умова ця вступає в силу негайно по підписанню її контрактуючими сторонами. Підписано в Варшаві квітня 21-го 1920 року в двох примірниках, уложен один в мові українській і один в мові польській з застереженням, що в разі сумніву, текст польський буде вважатися за миродайний. Оригінал підписали: Керівник Міністерства Закордонних Справ Української Народньої Республіки Андрій Лівицький /в.р./. Керівник Міністерства Закордонних Справ Річі Посполітої Польської Ян Домський /в.р./. /Там же ст.270/.

За браком місця в цім журналі, ми не будемо коментувати ні дипломатів та їх репрезентацію УНР в Польщі, ні коментацій самого "таємного договору" з 22.IV.1920 р. Зазначемо тільки що С.Петлюра, А.Лівицький і укр.соц.-дем. партія за це все одинаково відповідальні. Політика була ганебною і зрадною для України. Висновки полишаємо зробити нашому читачеві. Але кілька висновків наведемо тут проф.Сергія Павловича Шелухіна, сенатора і відомого українського патріота, правника і т.д.

"Зміст договору робить гнітюче враження: в ній повно всяких хитрувань та круті-йств, а написаний він так, наче між сторонами, які творили його, була змова проти Української нації - в ній все для Поляків, а нічогісенько для Українців!"

"Такі договори можуть бути диктованими хіба побідником, але ж УНР з РПП не воювала і Польща України не побіждала."

"Цей договір продиктовано неповагою до Української нації, він топче добре Українське ім'я, честь і гідність".

"... з Конституції 28 січня 1919 р., бачимо, що 21 квітня 1920 р. У.Н.Р. не мала органу, який мав би право творити в той час договори з якими би не було змінами в елементах держави, як це зроблено договором 21 квітня. Хто ж дав ці уповноваження Лівицькому? Од самого себе і од Ради Міністрів при існуванні Директорії УНР Лівицький творити такий договір не міг... Він мусів мати уповноваження від Директорії. Але Директорія ніяких уповноважень йому на це не давала, хоч договір і утворено її іменем.

Договір було утворено з участю Петлюри, як члена Директорії, решта членів Директорії про це навіть не знали, і довідались про цей договір тільки після кілька років."

"Петлюра остаточно й виразно відкинув Конституцію 28 січня 1919 р., чим розірвав свій легальний зв'язок з У.Н.Р., і перетворив уряд, який працював з ним, в уряд Петлюри, бо уряд У.Н.Р. міг мати свою повноваєть тільки з Конституції 28 січня 1919 р. Так держа вно-правний зв'язок з У.Н.Р. було знищено, а уряд У.Н.Р. зліквідовано".

"З цього ясно, що Петлюра єдиноособно без відома й згоди инших Членів Директорії не мав права в Варшаві видавати уповноваження Лівицькому не тільки для утворення політичного й нілітарного договору, а і взагалі від імени Директорії на які б не було инші потреби."

"Тому і по цій причині договір 21 квітня 1920 р. є незаконний в основі і У.Н.Р. ні до чого не зобовязуючий."

"Петлюра зі своїми сторонниками дійсно працював над цим, щоб викинути Членів Директорії, а саму Директорію перетворити в фікцію, а себе зробити Верховною Владою єдиноособно... Цей договір уже в формулі Верховної Влади У.Н.Р. є негацією Конституції 28 січня 1919 р. і містить в собі вказівки на стремління Петлюри знищити цю Конституцію, скасувати Директорію перетворенням її в фікцію і утворити своє единовластіє"./Цим договором Петлюра себе оформив фактичним диктатором, а поляки Петлюру зафіксували в договорі як диктатора, але корисного для поляків.С.З./.

"Польщу цікавили три речі: I/ захоплення собі з Української території як найбільшого простору і пригашення протесту проти того; 2/ визнання за Польщею в перспек - тивах ближчих і дальших можливостей так званого історичного права на межі 1772 року; 3/ поворот на українські землі аж до Дніпра польського панства для підготовки послідуючих акцій на користь Польщі".

"Використала договір Польща й перед своїм контрагентом в Ризі під час переговорів в жовтні 1920 р. в Ризі, домагаючись від большевиків уступки для Польщі української території з українським населенням в межах визначених в договорі з Петлюрою, який визнав польські претензії і в тім договорі погодився їх задовольнити. Цим визнанням Петлюра одшматував од України коло 162.000 кв. кілометрів території з населенням коло 11,000.000!"

"Таємниця цього договору потрібна була тільки Полякам та українським авторам його, а ніяк не Українському народу". /Проф.С.Шелухін - Варшавський договір між Поляками й С.Петлюрою 21 квітня 1920 року. Прага 1926. В-во "Нова Україна"/.

3. ПОЛЬСЬКИЙ ПОХІД НА УКРАЇНУ В 1920 РОЦІ І РИЗЬКИЙ МІР З МОСКАЛЯМИ.

По підписанню Варшавського договору 22 квітня 1920 р. між Польщею Пілсудського і Українською Дипломатичною Місією у Варшаві: А.Лівицьким за згодою С.Петлюри, розпочалася спільна Пілсудського з Петлюрою акція проти большевицької Москви. Для цього Польський уряд дозволив формувати українські військові відділи, де то можна було. На початку травня 1920 р. Петлюра з своїм маріонетковим урядом добився від поляків на обмежену мобілізацію в кількох українських повітах.

26 квітня 1920 р. "Начальний Вождь Польщі маршал Ю.Пілсудський, під гаслом "За нашу і вашу свободу", рушив свої війська в Україну. Польське військо складалося з двох армій: III-тя, що головний стратегічний напрям для наступу взяла на Київ, та УІ-та армія, що прикривала цей наступ з півдня /від р.Дністра до м.Бердичева/.

В склад III-ої армії увійшла 6-та Стрілецька Українська дивізія, а в склад УІ-ої, 3-та Українська Стрілецька дивізія, що займала відтинок фронту від р.Дністра до м. Нової Ушиці /О.Удовиченко, ст. 142/".

7 травня III-та польська армія зайняла Київ.

6 травня Українська Армія під командою ґен.М.Омельяновича-Павленка зайняла лінію фронту від Ямполя до Мясківки, довжиною 30 км. Тут переведено реорганізацію Української Армії в цей спосіб:

І-ша Запорізька	дивізія під	командою	ґен.Хорунж.	Гулого-Гуловінка.
2-га Волинська	"	"	"	ґен.хорунж. О.Загродського.
3-та Залізна	"	"	"	ґен.хорунж. О.Удовиченка.
4-та Київська	"	"	"	ґен,хорунж. Ю.Тютюнника.
5-та Херсонська	"	"	"	Полковника А.Долуда.
6-та Січова	"	"	"	Ген.Хорунж. М.Безручка.
7-ма Окрема кінна	"	"	"	Ген.хорунж. І.Омельяновича-Павленка.

Сила Української Армії тепер виносила 20.000 старшин і козаків, з них 1600 кінних при 37 гарматах. Українська Армія в оперативному відношенню підлягала безпосередньо командуючому УІ-ої Польської Армії.

Командування Українською Армією залишилося в руках ґен.М.Омельяновича-Павленка, начальником штабу призначено ґен.Липка і Першим ґен.Квартирмайстром ґен.Сінклера. Військовим міністром залишився ґен.хор. Сальський.

Від 6.У. до 12.УІ.1920 р. Українська Армія займала оборонне завдання на позиції в районі Ямпіль - Мясківка.

Загальна лінія фронту 5.У. 1920 р. проходила так: від Дністра до Ямполя-Мясківка займала Українська Армія; від Мясківки через Крижопіль, Липовець, Скнира, Біла Церква, Канів, по Дніпру з плацдармом на лівому березі Дніпра на схід від Києва та далі аж до Чорнобиля на р.Прип'яті займала Польська Армія.

5.УІ.1920 р. Польська Армія під натиском большевицької Армії змушена була покинути Київ, а большевики знову зайняли Київ.

14.УІІ.1920 р. Українська Армія вже відступила в західньому напрямкові і зайняла позиції на західньому березі р.Збруча, від Дністра до Гусятина.

27.УІІ. Українська Армія відійшла далі на захід і зайняла відтинок по р.Серету від Дністра до м.Чорткова.

20.УІІІ. Українська Армія займала позиції, довжиною біля 100 км. за р.Дністром.

Польська Армія скорим маршем під тиском Московської большевицької Армії відступала і підійшла аж до Варшави.

30.УІІІ.1920 р сталося "Чудо над Вислою", Українське військо оборонило від Московської большевицької Армії упешене місто Замостя і цим врятувало Варшаву і цілу Польщу. Звичайно, героїв українського війська в Замості, поляки замовчують і приписують тільки собі. Так "союзники" обікрали Українську Армію о славу на полі бою. Тільки після 25 років Московська комуністична армія зайняла Варшаву і цілу Польщу.

10. IX.1920 р. стан Української Армії виносив: 4.657 старшин і козаків, з того 1927 шабель, з гармат. З резервами доходила до 8.000 старшин і козаків.

12.IX. Польська і Українська Армії пішли в протинаступ проти Московсько-большевицьких військ і здобули деякі успіхи. Українська Армія знову зайняла позиції на схід від р.Збруча. Польська Армія зайняла позиції на лінії Староконстантинів - Звягель і далі на схід не пішла, бо настало між цими арміями перемирря, яке підписано 12 жовтня 1920 р. /Мир Польсько-Московський, без участи "союзників" - українців 18 березня 1921 року/.

18.X. Українська Армія доходить лінії Яруга - Ялтушків - Літин. З наказу Польської команди в цей день мусіла припинити бої з большевицькою арміею.

В Ризі розпочалися Польсько-Московські переговори, але Української Мирової Делегації на ці переговори не допустили спільно: "союзники" і вороги. Так ганебно і перфідно зрадили своєму союзникові Петлюрі і Лівицькому Поляки. Українська Армія полишена на власні сили.

10.XI.1920 р. стан Української Армії виносив 3.888 старшин, 35.259 козаків, але з них озброєних тільки 2.100 старшин і 9.313 козаків, в тім числі 2.560 кінних, при 74 гарм., 8 автопанцирн., 2 бронепотягах і 3 літаках. Фронт в цей час проходив по лінії Могилів - Ялтушків - Літин.

21.XI. Українська Армія покинула перейшла через р.Збруч, разом з Урядом УНР і обезброєна "союзною" Польщею запроторена в табори смерти. /О.Удовиченко - Україна у війні за державність/.

Так кінчилася ТРАГЕДІЯ УКРАЇНИ і авантюра Польських імперіялістів під керівництвом Пілсудського а з українського боку С.Петлюри і А.Лівицького.

ПОЛІТИЧНІ ВІДНОСИНИ В ТОМ ЖЕ САМИЙ ЧАС.

"При переговорах у Варшаві представники Наддніпрянської України пішли на великі уступки полякам, аби тільки не припиняти боротьби проти московських окупантів. Цю ситуацію поляки використали в своїх інтересах: вони продиктували представникам Наддніпрянської України договір якого самі хотіли" /І.Мазепа, том III, ст.5/.

Але, коли б "представники" були не тільки добрими політиками але і відповідальні перед народом, то ніколи б того не сталося, що сталося при отаманії С.Петлюри. Не були б такими щедрими перед Поляками коштом Української землі і населення: ні Курдиновський, ні Пилипчук /що й після того ще займав становище міністра/, ні А.Лівицький, теж кілька-кратний міністр і голова Української Місії у Варшаві, ні С.Петлюра - "Головний" Отаман і "Голова" Директорії.

С.Петлюра з А.Лівицьким настільки себе почували непереможними при владі, що не чекаючи на опінію представників селянства і УПСР-центральної, тай навіть без порозуміння з тодішнім Прем'єром міністрів І.Мазепою, в імени останнього перевели реконструкцію Кабінету Міністрів в цей спосіб:

І.	Мазепа І./с.-д./	Премієр Міністрів.
2.	Лівицький А. /с.-д./.....	Заст.Премієра і міністр юстиції.
3.	Фещенко-Чопівський /с.-ф./.....	Міністр Народнього Господарства.
4.	Холодний Петро /с.-ф./.....	" Освіти.
5.	Шелухін С. /с.-ф./.....	Державний Секретар.
6.	Білінський М. /сам.соц./.....	Міністр Внутрішніх Справ.
7.	Липа Іван /сам.соц./.....	" Ісповідань.
8.	Кривецький М. /сам.соц./.....	" Фінансів.
9.	Пилипчук П. /нар.республ./.....	" Шляхів.
10.	Косенко І. /селянс. соц./	" Пошти і Телеграфів.
11.	Лівінський Вяч./хліб.дем./.....	" Закордонних Справ.
12.	Сальський В., ґенерал /безпарт./...	" Військових Справ.
13.	Стемповський С. /поляк/.....	" Земельних Справ.
14.	Юзефський Т. /поляк/.....	Тов. Мін.Внутрішніх Справ.

Дату формування цього "Кабінету Міністрів" непощастило знайти, але його зложено тоді, як Пілсудський приготовляв виправу на Україну, або перед або після підписання ганебного зрадного договору у Варшаві 22 квітня 1920 року.

14 лютого 1920 р. відбулося засідання Кабінету Народніх Міністрів, на якому були присутні: І.Мазепа - Голова Ради Нар.Міністрів, А.Лівицький - Міністр Юстиції і Голова Дипломатичної Місії у Варшаві, І.Огієнко - Міністр Культів, М.Шадлун - Міністр Народнього Господарства і О.Безпалко - Міністр Праці. З 14 міністрів як бачимо було тільки 5 міністрів. Не будемо тут застановлюватися над постановами які винесено на цім засіданні, але про якусь реформу Кабінету Міністрів питання не стояло.

16 лютого 1920 р. І.Мазепа виїхав до Армії Зимового походу.

28 квітня 1928 І.Мазепа повернувся до Жмріля /на Поділлі/ і тут зустрівся з командуючим Армією Зимового Походу ген.М.Омельяновичем-Павленком.

29 квітня І.Мазепа приїхав до Могілова Подільського де почав урядувати . Про тодішні події І.Мазепа так пише:

"Того ж дня, /себто 29.IV.1920. С.З./ як мені принесли відозви /Пілсудського і Петлюри до українського народу.С.З./, я одержав від Шадлуна з Кам'янця досить обширну кореспонденцію на свое ім'я. Крім різних матеріялів щодо польсько-українського союзу, як напр. текст договору з 22.квітня, воєнна конвенція з 24.квітня тощо, тут були також для мене листи від Петлюри, від А.Лівицького, В.Сальського та ін. Ці листи були одержані в Кам'янці ще в березні-квітні, але Шадлун тепер тільки переслав їх мені, коли довідався, що я в Могилеві.

В окремому листі Шадлун повідомляв мене, що він подав заяву про свій вихід з уряду з огляду на те, що Варшавський договір підписаний всупереч директивам уряду. Далі писав, що Лівицький на правах заступника голови ради міністрів вже сформував новий кабінет з участю самостійників-соціялістів, нар.-республіканців і есефів, тобто предстанників тих груп, що досі стояли в опозиції до уряду і до Петлюри. 'Цей кабінет - пише Шадлун - оголошено офіційно, як кабінет Мазепи. Одночасно по всіх часописах розголошено, що договір підписано урядом Мазепи'. Реорганізований уряд неначебто виглядав так: .../як подано на ст. 272 цієї студії. С.З./.

Незабаром я довідався, що дійсно в цей час уряд вже був реорганізований Лівицьким в зазначеному напрямі". /І.Мазепа, частина III, ст.7-8/.

Отакий реакційний пропольський, міщанський уряд Петлюри-Лівицького ніс на багнетах польських заглобів "визволення України" в границях Польщі з 1772 року.

Як бачимо тут вже ні одного соц.-революціонера, а соц.дем. побачили, що муоять виконувати волю інших, чужих і своїх, що їх душки в такому середовищу кабінетному трактувалися як ліві, або й просто пробольшевицькі, тож заявили свій вихід. Така ситуація затрималася при владі, під час походу польських заглоб на Київ,на деякий час Кабінет Міністрів Мазепи без змінно аж до 28 травня 1920 року, коли й сформовано новий кабінет міністрів в такому складі:

І. Прокопович В./с.-ф./	.....	Голова Ради Міністрів.
2. Лівицький А./с.-д./	.....	Заст. Гол. Ради Мініс. і Міністр Юстиції.
3. Ніковський А. /с.-ф./	.....	Міністр Закордонних Справ.
4. Саліковський О./с.-ф./	...	" Внутрішніх Справ.
5. Мазепа І. /с.-д./	.....	" Земельних Справ.
6. Безпалко О./с.-д./	.....	" Праці.
7. Сальський /безп.,але праций/	.....	" Військових Справ.
8. Архипенко Є./нар.республ./	.....	" Народ.Господарства.
9. Барановський Х./безпарт./	.....	" Фінансів.
10. Тимошенко Сергій/с.-д./	.....	" Шляхів.
11. Холодний Петро/с.-ф./	.....	" Освіти.
12. Огієнко Іван/с.-ф./	.....	" Ісповідань.
13. Косенко Ілія /сел.соціяліст?/	.....	" Пошт і Телографів.

I4. Красний П. /жид/..... Міністр Жидівських Справ.
I5. Стемповський Ст. /поляк/ ..... " Здоровля.
I6. Юсефський Т./поляк/..... Товариш Міністра Внутрішніх Справ.
I7. Оніхівський В. ..... Викон.обовязки Державного Секретаря.

Цей Кабінет був не тільки реакційним, прокапіталістичним, антантофільським, пропольським - під контролею двох міністрів поляків, але й комбінацією партійних клік, які натворилися за отаманії соціяль-демократичних опортуністів Петлюри, Ліницького, Мазепи і ко. Це сталося в той час, коли вже збиралися до Києва виїхати на білих конях, але доля їм цього не судила і скоро мусіли "раду радити" в "союзницьких" таборах смерти, в ліпшім випадкові в вагонах або в Тарнові.

В земельній справі цей Кабінет Міністрів прийняв: "що до остаточного вирішення земельного питання в парляменті вся земля і надалі повинна залишитися в користуванні селян /розуміється поміщиків, багатіїв і 'солідних хліборобів, твердої вдачі'.С. З./, котрі її обробляють і обсівають, під загальним керуванням Міністерства Земельних Справ та його органів на місцях"/тепер І.Мазепи.С.З./. Теперішній міністр земельних справ Мазепа, був одним з найбільших ворогів революційної земельної реформи, щоб не втратити власного хуторка, та щоб земельне питання вирішувалося "еволюційно", бо все мусить йти по Марксовому евангелію, тільки щоб не відразу дати безземельним і малоземельним землю.

8 липня I920 р. цей уряд вже урядував в місті Тарнові /тепер це Польща, а в X-XII, століттях Тарнов приналежав до Української Держави.С.З./,

2I листопада I920 р. уряд і армія вже опинилися за дротами в таборах смерти "союзної" Польщі.

В И С Н О В О К.

Так поспішалася доля з України і трудового українського народа. Українські керівні і організуючі сили в соціяльно-економічних проблемах розбилися на: п р а в и х, від соціяль-демократів аж до хліборобів-демократів /поміщики Шемети, Ліпинські і ко/, орієнтувалися на чужі згубні і брехливі обіцянки Антанти, і як антисоціяльні інтелегентські прошарки за свої матеріялістичні і егоїстичні інтереси виступили проти справедливих соціяльно-економічних основних вимог трудового селянства.

Л і в и х, що в своїй основі орієнтувалися на трудовий нарід України: соц. рев. боротьбисти і соц.дем. незалежні, що стояли на становищі негайного задоволення соціяльно-економічних потреб і вимог трудового народа України, - опинилися з своїми концепціями в чужій і ворожій Україні Московсько-комуністичній імперіялістичній кабалі. Здеорієнтували безземельний і малоземельний трудовий нарід і не зорганізували ці народні маси на боротьбу проти окупантів України. Великі повстання але не організовані під одним керівним певним проводом не дав бажаних державницьких наслідків.

Ц е н т р о в и х - Українська Партія Соціялістів-Революціонерів - центральна течія і Українська Селянська Спілка зайняли в соціяльно-економічних, зокрема земельних, проблемах справне становище, але не вистачило сил організовано протистатитися двом попереднім /правим і лівим/, борсаючись в урядовій опозиції і організуючи народні повстання трудових мас українських, під гаслом: земля і влада трудовим масам українського народа і форми влади - Трудова Україна. Не в силі подолати протилежні сили як справа так і зліва були переможені.

Один відомий активний учасник боротьби за Українську державність, за суверену Українську Народню Республіку, Н.Я.Григоріїв наводить такі причини нашої програної:

I/ брак власних заводів на виробления зброї і амуніції, 2/ ключеве положення України - її багацтва на роздоріжжі. Ласий кусок землі, 3/ зовнішні сили - побоювання нового конкурента, 4/ Українська армія в наслідок обективних причин не встіла сконсолідуватися, 5/ кількістна перевага ворогів над Україною - Україна опинилась у ворожому кільці, 6/відсутність засобів - грошей для ведення війни, 7/ наше суспільст-

во було переповнене чужими ворожими елементами, 8/ слаба національна свідомість, 9/ слабі політичні організації і політична "отаманія", 10/ нескристалізованість українського політичного світогляду, 11/ недостаток працівників і у їх досвіду для праць в громадськім і державнім житті, 12/ розрив інтелігенції від мас: консервативність, буржуазність, орієнтаційність, хиткість, 13/ територіяльний антагонізм, особливо по лінії Збруча, 14/ гурткові й особисті антагонізми, що витворили отаманію, 15/ необізнаність учасників українського державницького будівництва між собою, що сприяло поширенню серед них ворожих провокацій"./Н.Григоріїв: Чому українці не вдержали своєї держави. Ст.45-47/.

Павло Христюк зводить ці причини до наступних:

1/ Запізнення Центральної Ради з переведенням важніших соціяльно-економічних реформ.
2/ Недоцінення ваги рад робітничих, селянських і салдатських депутатів в революційній боротьбі і звязане з цим переоцінення ваги орґанів, побудованих на буржуазних демократичних основах.
3/ Незадовольняюча орґанізація апаратів державної влади, головно адміністративних, як в центрі, так і на місцях, і відсутність армії.
/П.Христюк, Том II, ст. 133/.

Наші студії революційних, військових і політичних подій на Україні в роках 1917-1920 і раніших за Хмельницького, Мазепи і інших гетьманів, доводять що подані висновки і причини наших неуспіхів Н.Григоріїва і П.Христюка є справні. До них ми ще додамо свої такі:

I. Забракло Українській нації керівного колективного орґану /або одиниці/, щоб неорґанізовану і розбиту соціялістично-революційну інтеліґенцію, як керівну силу було скеровано на орґанізацію української трудової рушійної сили і повела до боротьби ці маси під своїм прапором і своїми гаслами /а не під чужим "Пролетарі всіх країн єднайтеся!"/, в напрямку негайного практичного переведення соціяльно-економічних вимог, хоч би тимчасово.

II. Українських рушійних трудових сил під єдиним колективним керівництвом вистачило б проти всіх ворожих чужих сил: Москви /червоної, білої і чорної/, Антанти /і її сателитів Польщі і Румунії/ та внутрішніх опортуністичних, реакційних і орієнтаційних прошарків і партій, бодай би це було і формі д и к т а т у р и селянських та робітничих рад, але національно українських державницьких сил.

Відповідальними за програну боротьбу і руїну Української Народньої Республіки є:

1/ Ґен. Павло Скоропадський з поміщицько-капіталістичними і реакційними прошарками чужими і своїми на Україні: 29 квітня 1918 року зруйнував Українську Народню Республіку, а 14 листопада 1918 року зруйнував українську державність, в керівництво якої йому пощастило дістатись за допомогою чужої - німецької сили та поміщиків на Україні, проголосивши федерацію з Московськими монархістичними середовищами.

2/ Центральний Комітет УСДРП-офіціяльної /правої/ з своїми лідерами, що займали провідні державні становища: С.Петлюра, А.Лівицький, І.Мазепа і ще інші, в січні 1919 р. саботаж земельного закону з 8 січня 1919 року, розгін селянських рад і земельних комітетів і призначення на їх місця владних комісарів, орієнтація на міщансько-капілістичну Антанту і її сателитів /Польщу і Румунію/. Варшавський договір з 22 квітня 1920 р. - це зрада України, доконана Петлюрою і А.Лівицьким. Боротьба за владу за кожну ціну С.Петлюри, А.Лівицького, І.Мазепи і інших.

3/ Керівні і орґанізуючі сили, що через свої соціяльно-економічні інтереси відірвалися від рушійних трудових українських, здеорієнтували ці самі сили і пхнули їх в обійми зажерливої, імперіялістичної, демагагичної і брехливої Москви.

Всякий, хто відривається від соціяльно-економічних вимог трудових мас, той неминуче мусить програти свій бій і свою владу. Це буває в одних скоріше, в інших пізніше.

ЦК УСДРП-офіціяльної /правої/ і С.Петлюра змагалися головним чином і всіми способами за владу над трудовим народом України. Вони її досягли, але через свої дрібно-міщанські антисоціяльні практичні дії відірвалися від трудових мас селянських і робітничих, опинившись в самоті. Тому мусіли програти свій бій і Україна опинилася в неволі.

Україну визволить і здобуде той, хто піде з трудовим народом України: селянством, робітництвом і трудовою інтеліґенцією та задовольнить їх соціяльно-економічні вимоги. Україна може бути суверенною і соборною тільки як Народня Трудова Республіка! При інших соціяльно-економічних програмах буде чужою колонією або й провінцією: експлоатована, денаціоналізована, асимільована, колонізована тими чужими силами, які "визволять" Україну для себе а народ український знову закабалить національно і соціяльно.

Нам треба боротися за Трудову Україну, а не якусь "іншу". Треба віриті в потенціяльну силу і організуючу потужність українського трудового народу і працювати для нього, йти разом з ним. Інтеліґенція, що походить з цих трудових мас мусить служити тільки своїй трудовій клясі, це значить служити Україні.

Ми віримо в Суверену Соборну Республіку Трудового Народа України!

Новий Йорк, Грудень 1957 року. Інж.Сава Зеркаль.

Кінець II частини. Частина III, цієї студії появиться окремою книжкою під назвою: Проблема зомлі і влади в Україні.

- : - : - : - : - : - : - : -

С.Дулібич. **НЕМАЄ ДЕ БОГУ ПОМОЛИТИСЯ**

Уніятська - "католицька" церква.

Нарешті й ми дочекалися нашої парохії, телефонує мені Микола. З Риму приїхав наш піп, заклав парохію й завтра інавґураційна служба божа в такій то церкві. Поїдемо.

Приїхали. Піп відправляє тиху службу божу. Йому прислужує якийсь парубок: подзвонює, як піп знака подасть. Людей зійшлося чимало. На задній лавці, чую, перешептуються. Ото за українська богослужба без кадила. Колись у Галичині єгоносць п'ять разів кадили на службі божій. А цей ні разу не покадив. Майбуть кадильницю в Европі забув. Плач малої дитини у притворі перешкоджає підслухувати перешептування ззаду. До мого сусіда зліва кажу: - Чуєте? Мале, а як енергійно протестує проти насильства.

-Ще за насильство? Дитину хрестять, а він каже насильство. Дурниць не плети! Мой, ти звідки ту взявсі? посипалось на мене зі всіх боків.

Я хутенько з церкви та на двір. На сходах перед церквою навколо якоїсь пані згуртувалась чимала купка людей і прислухалась до неї. Я з Миколою також підійшли. З балачок догадуємось що то за пані. А вона енергійно ганьбить всіх, що тут стільки нас є, й не маємо своєї парафії.

-Від нині ви будете мали "католицьку" парафію, мій брат вам закладає, гордо закінчує розмову та пані.

- Нам потрібно уніятської, а не католицької парафії, шановна пані професорко, вмішуюсь я до розмови.

- Ще за уніятської вам хочетьоя?! визвірилась на мене пані.

- Уніятська чи греко-католицька...

- Вже крайній час закінчити з отим уніятством чи греко-католицтвом, огидливо скривила свою фізіономію професорка. Немає вже ні уніятів, ні греко-католиків. Ми всі ту католики!

- Як? Відколи?

- Греко-католики в старому краї були ще донокн впертий старий ноги волочив...
- Хто то впертий старий? з обуренням питаю. Чи не Митрополит Шептицький?
- Вже й так його немає...
- Фе-е-е-е, і ви пані, не встидаетесь так негарно висловлюватись під церквою про бувшого найстаршого єрарха вашого брата?!

Микола вхопив мене за плечі, він сильніший од мене, і попхав до омнібуса, щоб до міста повертатись.

В дорозі ми не розмовляли. Під гуркіт омнібуса, втомлений та розхвильований я задрімав. Привидівся мені Петро Карманський. Ніби я у нього на гутірці за чаєм. Він розповідає про студії в Римі та про поворот до Львова. Ніби покійний Карманський сидить напроти мене й розповідає, покурюючи цигарку з цигарнички та поправляє грубі окуляри, що все зсуваються на кінчик носа.

У Львові молодого Карманського пустили відпочивати після найвищих теологічно - філософських студій, а що Петро відпочиваючи розгулявся, старших не слухав й до монастиря не повертався, то його покликали до Митрополита. На аудієнції Шептицький нагадує Карманському, що вже час йому висвячуватись. Карманський відповідає Митрополитові, що не хоче йти в духовенство.

- Чим же ти хочеш бути, Петре?
- Хочу бути українцем! Од моєї відповіді, оповідав Карманський, Митрополита ніби хто підкинув з крісла. Став на ноги, поважний, строгий, похмурий. Покликав до себе й каже:
- Сину, будь українцем. Нехай Бог тебе благословить, як я тебе благословляю!

х х х

Зо три тижні Микола не приходив до мене. Нагнівався. Як прийшов, то з порога напався на мене, що я, де б то не з'явився, знайду щось, щоб критикувати, насміятись, викликати суперечку, навіть у церкві бучу вчинив. Назагал усі наддніпрянці хочуть показатись, що вони щось ліпшого від наддністрянців. От і ви вчіпились новоприбулої еміґрантки, щоб пописатись. Але осмішили себе. Вона пані гімназіяльна професорка, а ви що? Поглянте на себе. Що обходить наддніпрянців унія, коли то наша наддністрянська справа. Що то вас обходить, що ми колись були уніятами, потім стали греко-католиками а тепер "католиками"? Нас це нічого не куштувало, не треба було перехрещуватись, одмовлятись од старої віри. Ми тепер "католики" як і всі католики. Колись я читав в "католицькому" часописі, що ваш Драгоманів був за тим, щоб Україна була католицькою. Чого ще хочете?

Отут, Миколо, ви приперли мене до стіни. Не скажу, чи Драгоманів був за католицизмом і проти православія, чи ні. Напевно був проти одного та другого. Але на мій погляд, то уніятська церква повинна грати ролю Української Національної Церкви...

- Так воно есть! задоволено мигукнув Микола. Бодай раз сказали правду. Гратулюю.

х х х

Думка про унію, сокзу, злуку, об'єднання Византійської з Римською церквою є дуже стара і повстала в Римі. Не дійшло до унії, бо греки перші побачили, що то не унія пропонувалась, а упляновувалась І Н К О Р П О Р А Ц І Я - підпорядкування. Хоч би через те, що столиця унії має бути Р И М і папа римський має бути етерним г о л о в о ю в с ь о г о х р и с и я н с т в а. Чому не грек, словянин, німець і т. д., або чому не по черзі на певний річенець, скажім до смерти головою від кожної церкви, що до унії пристала? Чому стільки привілеїв для римлян?! Чому накидалося визнавати, що папа є непомильним, коли він є людина й немає в світі, й не було, людини, яка не робила помилок?

Українців на таку унію примусила польська державна рація. Київський митрополит Михайло Рогоза на Берестейському Соборі 1596 року приступає, а не "приймає" /діялектична спекуляція/ , Унію з римсько-католицькою церквою. З того часу частина української церкви, що приступила до унії, почала називатись у н і я т с ь к а ц е р к в а. Не релігійні переконання, а політичні міркування примусили Рогозу рішитись на

такий крок /вигідний для митрополитів, єпископів і попів та шкідливий для України. Ред./. Він думав, що унією з папою, римо-католики поляки будуть респектувати рівного собі члена унії - українців уніятів. Польська шляхта з духовенством, щоб визволитись од обов'язків в унії, "придумали", що уніяти українці є "півкатолики", а це значить не гідні респекту й на них і бог приказав можна наступати, загарбувати землі, людей української нації насильством і підступом обертати в римо-католиків і нищити.

Москва підхопила польську "видумку" й рішуче посунулась на Україну кажучи, що українці це зрадники, боговідступники. Маючи за взірець унію українців з папою та, головне користі для себе, Москва довела Хмельницького заключити з нею унію-союз Переяславським Трактатом.

Римові тож не подобалась унія, бо актом унії сильно захитувалась авторитет папи, як релігійного, безпомильного, найсвятішого самодержця наслідника апостола Павла. Рим бачив, що коли папа заключає унію з головою якоїсь церкви, то він признає, що голова тієї церкви є рівний з ним... Так є за дефініцією слова "унія".

Щоб вийти з такого абсурду й утриматись на "головуванню всього християнства", в Римі поволеньки почали переіменовувати уніятські церкви, скреслюючи слово уніятська. Аби мати "совість чисту", то таке скреслення робили не папи, а на їх домагання робили царі, королі та інші світські можновладці. Ним спадала відповідальність Риму, а від часів Мусоліні відпадала відповідальність з Ватикану. Мовляв, винуватий за ці наслідки унії не папа, а інші державні можновладці.

Австрійська царица Марія Тереза заборонила називатись українцям уніятами, а наказала називатись г р е к о - к а т о л и к а м и, мовляв це тільки п і в к а т о л и к и. Колись наше духовенство, пусіло прийняти цю згірдливу назву, але ніяк не погоджуємось з самоліквідацією і решток слідів української церкви, колись православної.

- Ви так в'їдаєте на наддністрянське духовенство, а що ваше православне робить? Будує церкви і свариться - чия ліпша, заатакував мене Микола.

- Маєте рацію, друже, православне духовенство не є ліпше од іншого. Все духовенство виховане, не забувайте, в чужих і ворожих для України школах. Але на православне духовенство є малесенька надія, може з нього колись щось буде, бо називає себе автокефальним /самостійним, незалежним/, а "католицьке" без застереження лізе в Ватикан і поволі приймає римо-католицький церковний обряд та денаціоналізує український люд.

- Ніби й так, відповів Микола, розводячи руками.

х х х

Два роки тому помер відомий тут добродій Н. Через тиждень по смерті я пішов помолитись за спокій його душі.

Добродій Н. вартий, що б помолитись за нього. Понад двадцять років були ми знайомі й дружили аж до сварки мельниківців з бандерівцями. Я посміхався з тієї сварки.

Коли я довідався од лікаря, що Н. поважно хорий, поїхав одвідати, то він здивувався, що я політичний противник приїхав до його хати. Як провадив гандель, діла йшли добре, то до склепу українців приходило більше, як покупців. Коли ж гандель погіршав, змушений був обмежити щедрість то й українців менше приходило, а як замкнув склеп через хоробу й у ліжко злiг, то про нього всі забули.

Вісім годин перед смертю питався мене при вечорі, де поділися приятелі, знайомі, товариства, попи з парафіянами й не відвідують його, відомо ж усім, що близько року він хворе. Для одного попа купив ризи, чашу, корогву й що щось потрібне для церкви. Як цього попа кудись перевели, то він усе те продав своєму заступникові. Це Н. так обурило, що він перестав до церкви ходити, відмовився від членства в парафії, кажучи до мене "що піп, то лайдак", бо не для попа купував, а для церкви і людей. Як богу не помолитись за таку людину!

Помічаю в церкві небогомільний настрій. Поминальну службу божу тихенько відчитує піп українець. По відправі маленька купка людей, що була на службі прислухається до другого попа, він оповідає, що відправу мали відправляти по українському, мав співати хор, але ігумен заборонив співати в монастирській церкві, бо в хорі співали жінки. Мужчини відповились співати без жіночих голосів.

Добре співаки зробили, що запротестували, завважую, треба було запротестувати й попам і ніякої відправи не відправляти. Е, цього не можна робити, бо це викликало б конфлікт, була "зрозуміла й задовольняюча" для всіх відповідь.

Підхожу ближче до попа й кажу: п.-о., в Україні ніж великоднем і зеленими святами нічого чорного по церквах не вживається. Поминальні служби й похорони відправляються в світлих ризах, а ви відправляли в чорних...

- Так, так, ми також у цьому періоді вживаємо білих або світлих риз. МИ принесли світлі ризи, але НАМ не позволили в них одправляти, а позичили своїх чорних і в позичених ризав відправляли.

Невже оцей піп-родженний тут, на зовні католик, а в душі уніят-українець, коли каже М И й В О Н И, у них такий, а у нас так?...

- Авже ж, авже ж, поспішаючи стиснув на прощання мою руку, - через півроку будемо молитись по нашому в нашій церкві, хоч ще не викінченій.

На вулиці дігнав я Миколу, що йшов з похиленою головою, сумний і незадоволений. Кажу до нього: - Не тільки я не поголився в церкві, не молились ви й усі українці і ніколи не помоляться.

х х х

Рівно через рік молилися ми в нашій "католицькій" церкві. Як тільки ввійшов у церкву, то одразу ж почув, як за мною шепчуть:

- От завзятий лівий і в церкві на ліво тягне.

Зрозумів, що це мене торкається й зупинився. Перехожу направо, відшукую Миколу й сідаю коло нього молитися.

Той самий піп відправляє по старославянськи з українською виповою, співає мішаний хор щось із Бортнянського. Хоч служба була поминальна, але піп одправляв у білих ризах, бо то було пару тижнів перед вознесінням, а відправляти парастаса переодягнувся в світлі. Зовсім так як колись було в Україні. Горіло багато свічок й кадило було обильне. Була виголошена проповідь на евангельську тему.

Що найбільш вбилось у мою память, то це нарікання пан-отця на наші злободневні справи. Він, як "католицький" піп що-четверга повинен бувати в курії, щоб слідкувати за церковним життям в парафіях у місті. Минулого року він побачив на таблиці вивішені заповіді /прокламації/. Він інженер українець із Залішиків, вона професорка українка з Борщева. Пан-отець обох їх знає. Шлюб братимуть у якійсь там парафії, чужій, римо-католицькій, але не в українській.

- Може хтось із присутніх подумає, що я уболіваю за втратою заробітку на шлюбі, говорив отець І. Ні, поправді, поправді кажу вам, дорогі браття та сестри, серце мене болить, бо ми тратимо дві інтелігентні сили. Де батьки беруть шлюб, до тієї церкви приписується нова родина, там евентуально христитимуть дітей. Словом, українці тратять цілу родину з нових еміґрантів інтелігентів. А що найбільше пече, то це те, що наша інтелігенція цурається своєї церкви, бравліївшиться і дає шкідливий приклад для простого люду. Сама пропадає для України і других за собою потягає...

Очікую омнібуса, що б до дому їхати /українська церква на передмісті й далеко від центру/, Микола першим заговорив до мене, ніби нічого не гнівався на мене. Він цілком погоджується з пан-отцем і одобрював його проповідь. Нарікав і ганьбив нашу інтелігенцію, що вона малопатріотична, до своєї уніятської церкви не ходить і іншим за злий приклад служить, дуже панщиться і забуває за своїх бідних батьків, братів і сестер. Дуже скоро денаціоналізується, далеко скорійше від малоосвічених або й зовсім неграмотних наших людей.

- Наслідки католицизму, відповідаю.

- Знаю, ви вже маніяк критикувати католиків.

- Миколо, для католика не існує національної церкви й існувати не може. Для нього існує католицька /рим-католицька/ церква. Практикуючий католик у якій будь католицькій церкві богу помолиться. Ви ж сам не ходите до української церкви богу помолитись, висповідатись, причаститись, а ходите до бразилійської рим-католицької. Я певний, що й шлюб підете брати в бразилійську церкву, а не в українську. Ви ж ще парубок,..

Тепер погоджуетеся зі мною, коли кажу, що я не маю де богу помолитись!

Бразилія, на великдень 1957 р. Кінець. С.Дулібич.

x : x : x : x : x : x : x : x : x

НОВІ ВИДАННЯ.

М.Колодзінський - УКРАЇНСЬКА ВОЄННА ДОКТРИНА. Зміст: Передмова до другого видання. Від Видавництва. Проблема війни й воєнної доктрини в Україні й Європі в минулому. Історичний огляд української воєнної доктрини. Накладом Т-ва кол. Вояків УПА в Канаді і ЗДА. 62 сторінок друку. Формат 15 x 22 см. Торонто 1957. Замовлення слати на адресу: LVU, 140 Bathurst St., TORONTO, Ontario. Canada.

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА. Словникова частина. Зошит 7, Видавництво "Молоде Життя". Сторінки 481 - 560, від гасла: Гроза до гасла Дмитрищький Василь. Головний редактор проф.д-р Володимир Кубійович. Замовлення посилати на адресу:
Verlag "Molode Zyttia". München, Dachauerstr.9/II., Germany.

Симон Наріжний: МУЗЕЙ ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ УКРАЇНИ В ПРАЗІ й УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ В ОНТАРІО. ВІДКРИТИЙ ЛИСТ ДО РЕДАКЦІЇ "СВОБОДИ" в ДЖЕРСІ СІТИ. Нюрнх 1957. Стор.44. Циклостиль. 18 x 25 см. Зголошення слати на адресу:
Dr. S.Nariznyj. 28 Bix Rd., Dee Why, N.S.W. Australia.

Institute For The Study Of The USSR: UKRAINIAN REVIEW. 4. Munich 1957.

THE POLICY OF LIBERATION. MEMORANDUM Presented to The Secretary of State for External Affairs of Canada on November 6 th, 1957.

* * * * * * * * * * * * * * * * * *

ЖИТТЯ УКРАЇНЦІВ ПІД ОКУПАЦІЯМИ.

Під Польщею. ОДПОВІДЬ ПОВІТОВОЇ РАДИ З ЛІСЬКА.

Редакція "Нашого Слова" писала не один раз до повітової Ради в Ліську в справах звернення землі і будинків виселеним українцям. Ми писали в тій же справі гром. Петра Галянта з села Стяжища.

В серпні ц.р. редакція отримала довшу відповідь заступника голови ППРН в Ліську гром. Міколая Чави, котру подаємо читачам з незначними скороченнями:

"До тутейшої президії ПРН приходят щоденно ружні листовни просьби або особисти інтервенції в справі повороту на тутейші терени... Если господарство даного інтересанта заняте осадником або переказане на інши суспільни цілі то президія ПРН не може його самовільно звернути, ані обіцяти, же оно буде звернене...

Президія ПРН може диспонувати лем тими грунтами, котри має в адміністрації, то значит "паньствови фундуш земі". Било би неправильне становище тут президії, если би інформувала сторона не згідно з правом, тому што не можна обіцяти того, чого ся не посідат. В тій році наш повіт не ест передвиджени на осадництво і тому не має

на тоти цілі державних кредитів і будівельних матеріалів, тільки на наступнийрік. Закид, што господарство ПГР не загосподарювало всього ареалу землі ест слушний, але то сут господарства нові, тільки што будуются і не мают відповідної кількости рук до роботи.

Президія ПРН не може тому дозволити на поворот індивідуальний чи груповий на терени ПГР. Крім того, маємо вже сумний досвід з іншой громади, в котрий дві родини отримали позволіня на поворот, а тепер самовільно ввійшли в середину масиву ПГР і без якої небудь згоди чи позволіня почали будову господарств. Справу скеровано до суду... як правило, каждий, котрий ся старат о поворот, годится на вситки варунки, але з моментом повороту і замешкання допущатся в дуже випадках до самоволі...

На терені тутейшого повіту передбачается під оселення 22 села на осадництво, а це значит, што будут могли повернути і тоти громадяни української національности, котрих з тих теренів виселено, натурально, если выразят згоду...

Для використаня Редакцією подаєме назви місцевостей, в котрих в будучому році почнеться осадництво і котри зостали передани від 1958 р під адміністрацію Президії ПРН. Села вільні і не замешкані, котрі не мают ніяких будинків: 1.Довжиця, 2.Ветлина, 3.Яворец, 4.Лут, 5.Завіт, 6.Бук, 7.Струбовиска, 8.Присліп, 9.Криве, 10.Кальниця, 11.Смерек, 12.Жубраче, 13.Хоцень, 14.Солінка, 15.Саковчик і 16.Полянки.

Села частинно замешкалі: 1.Буковець, 2.Терка, 3.Воля Гуранска, 4.Воля Матияшова, 5.Лішна, 6.Кільчава.

Не у вситких загданих селах буде ся проводити одночасно осадництво, але будут приготовани тоти села, на котри в тій хвилі ест найбільше зголошень на осадництво. Чи за той час не буде яких інших змін то трудно предвидіти і за тото президія ПРН не побрати відповідальности".

С К І Л Ь К И К О Г О Є.

В сучасній Польщі перебувають такі меншості національні по даним офіційної урядової статистики:

Нації:	Кількість осіб:	Кількість шкіл з національною викл. мовою: Початкових:	Середніх:
Українців	200.000	115	3
Білорусів	120.000	56	4
Жидів	49.000	не подано	не подано
Словаків	15.000	29	1
Циганів	14.000	не подано	1
Литовців	5.000	5	1
Чехів	5.000	1	не подано
Греків	5.000	не подано	не подано
Македонців	5.000	не подано	не подано.

Примітка: греки і македонці - це комуністи, які опинилися в Польщі в наслідок їх програної боротьби за владу в Греції.

До кількости українців поданих в цій таблиці не зачислено українців рим.-католиків і коло 70.000 українців з Підляшшя.

В Польщі ще є німці і москалі, але їх урядова статистика зовсім не подала. Москалів коло 100.000.

Шкільна справа у німців, москалів, греків і македонців стоїть досить добре, але в цій статистиці як бачимо не подана.

Під сучасну пору українців у Польщі більше як 300.000.

В 1945-1946 р.р. до УССР виїхало з границь сучасної Польщі 494.030 українців.

/ За газетою "Наше Слово", Варшава, чис.41, 13 жовтня 1957/.

- - - - - - - - - - - - - - - - - -

Під Чехо-Словаччиною. ПРЯШІВЩИНА.

Пише словацький журналіст шовініст Еміль Бенчик. Наш Пряшівський край він називає "східним куточком Чехословаччини". Подаємо скорочено з його репортажу.

Село Корейвці.

Ранок. Юрба щебетливих дітлахів поспішає до школи. Корейовці - українське село. Звичайно, школа теж українська. Заходимо в клас... І повірити важко, що з батьків та дідів цих здорових, червоношоких дитинчат ще зовсім недавно знущалися, глузували, називаючи їх "руснаками" чи "русинами", а це в капіталістичній Чехословаччині було гірше, ніж раб. Свідомо тримали українську національну меншину в злиднях і темряві, щоб мати дешеву робочу силу...

-Ви запитуєте про рівень української освіти в Чехословаччині? - перервала наші роздуми вчителька Сусанна Біла. - Коли не боїтеся цифр, то слухайте. Тут живут сотні тисяч українців, але до 1945 року ми мали дуже мало навіть початкових шкіл. Нині їх більше двохсот. Була лише одна неповна середня школа. Нині двадцять вісім восьмирічних шкіл. Були дві гімназії. Нині - п'ять одинадцятирічних середніх шкіл, і до того ж українська педагогічна школа в Пряшеві, українська музична школа в Межилаборцях, не кажучи вже про промислові та сільськогосподарські учбові заклади. У вищій педагогічній школі в Пряшеві 37 студентів спеціалізуються з української мови, стільки ж на філологічному факультеті... А крім того є в нас народні гуртки, де близько трьох тисяч робітників і селян вивчають свою рідну мову, занедбану через примусову денаціоналізацію в часи першої Чехословацької республіки... За 12 років нашого життя ми збудували одинадцять нових шкіл, 5 будинків культури, лікарню, амфітеатр, кілька стадіонів, оснащених усім необхідним. І то тільки в нашому районі. Наш район був без електрики, без телефонного й автобусного зв'язку. А сьогодні/ Телефон, електрика, автобус - у кожному селі. /Свидницький район.Ред./.

Місто Межилаборці.

Тут ми знайомимося з танцювально-співочим ансамблем "Верховина". Художній керівник ансамблю розповідає:

-Якраз готуємо нову програму. Вибирати є з чого. Багатства нашого українського фольклору невичерпні, хоч у нас більш як 90 таких ансамблів, як "Верховина". Щороку ми влаштовуємо свято української пісні й танцю у Свиднику. Проте цього року матимемо сильного конкурента - новозаснований український народний ансамбль пісні й танцю в Пряшеві.

Місто Пряшев.

В українському національному театрі згасли люстри. І сотні зачарованих глядачів висипали на затихлі вже вулиці міста.

Художнього керівника театру Йосифа Фельбабу ми ще застали в гримі священика Юліяна з п'єси "Весна життя".

Український Народній Театр існує понад десять років. Протягом цього часу поставлено 83 прем'єри і дано сотні вистав, які зібрали більше півмільйона глядачів. Найбільший успіх мали п'єси "Ой не ходи, Грицю" та "Платон Кречет". У 1951 році під час "театральної весни" театр відзначено першою премією за поставу української оперети "Трембіта". Провідні актори нашого театру, такі як Микола Сивко, Йосиф Корба та інші, охоче допомагають українським аматорським театрам, яких на Пряшівщині налічується більше вісімдесяти...

/За журналом "Україна", Київ, чис.20/203/ жовтень 1957/.

ЛАСТІВКИ... В Цирку. Глядачі мали змогу спотерігати такий "позачерговий" номер: під час гри оркестри і оплесків, під куполом з'явилися ластівки і виловлювали комах, що злітали на світла потужних ламп. Над оркестром було гніздо з пташенятами.

В АЛЬБОМ МОНАРХІСТИЧНИХ ГЕНЕРАЛ-ГУБЕРНАТОРСЬКИХ ОБСКУРАНТІВ - МРАКОБІСНИКІВ.

В газеті "Батьківщина" з дня 2-9.XI.1957, органі монархістів-скоропадівців /гетьманців, або правдивіше сказати послідовників генерал-губернаторської концепції/ вміщено замітку: "Гідна постава Т-ва Укр. Інженерів до атеїстичних мракобісників", якою кваліфікувалося "Українське Громадське Слово", редактора і співробітника "УГС" В.О. Не будемо переповідати всієї тієї мізерії, подамо тільки витяги з писань монархістично-реакційно-поміщицьких недобитків.

I/ "УГС", що появляється в США... як єдина соціялістична макулятура в світі, що за своїх божків вважає В.Винниченка та Микиту Шаповала, а тому відкрито пропагує серед групки своїх недомерків атеїстичний маразм. Ідеологами його є в першу чергу редактор "У.Г.С." С.Зеркаль і В.Онуфріенко".

2/ ...на їхню думку атеїстична отрута, яка розкладає в основах нинішнє людство - це "елементарні принципи демократії".

Не приходиться тому дивуватись, що коли на цих "елементарних принципах" будували в р.р. 1917-19 Винниченки-Шаповали і їхні попленгачі Зеркалі і Онуфріенки, "українську республіку", що вона мусіла розлетітись на сто вітрів а український нарід за нерозумних своїх провідників постигла важка неволя, в якій карається по сьогодні".

Отже, по перше, з'ясуємо хто є м р а к о б і с о м? Енциклопедії на багатьох мовах дають, майже, тотожні дефініції:

- О б с к у р а н т - походить з латинського-затеїнений, затемнюючий - особа або група людей, що вороже наставлені до культури, народньої просвіти, поступу і прогресу. Суспільні реакційні одиниці і групи, м р а к о б і с и.

О с к у р а н т и з м - крайне вороже відношення до культури, народньої просвіти, щоб суспільство тримати в невідомості і сліпій послушності реакційним та ритуальним баженням. Мракобісство властиве експлоататорським дармоїдним паразитарним одиницям і прошаркам, якими були в був. Росії, Австро-Угорщині, Німеччині і інших державах поміщики, багатії і ритуально-релігійні наставники всіх ритуалів. У християн: папи, кардинали, єпископи, попи. Або: "Обскурантизм - стремленье к поддержке невежества в народе, для гнета его, просто невежество" /Толковый словарь живого великорусскаго языка Владиміра Даля. Том II. Москва 1905/. Подаємо в оригіналі, щоб редакторам було більш зрозумілим.

Покійні Микита Шаповал і Володимир Винниченко та їх однодумці і послідовники все своє життя боролися за культурний, поступовий, прогресивний і просвітній рух українського народа. В темноті і безпросвітності український народ тримали реакційні монархістичні царські посіпаки генерал-губернатори, губернатири, поміщики, багатії/і гетьмани давні і сучасні /та все попівство на всіх мовах.

Отже "титул" обскурант, обскурантизм, мракобіс, мракобісництво, ніяк не можна віднести до Шаповала, Винниченка, шаповалівців, винниченківців, атеїстів - тільки до монархістів - скоропадівців і попів "українців-католиків".

Ще панове з "Батьківщини", і кому це належить, запам'ятайте і знайте коли що говорити і писати!

По-друге: наша відповідь.

Ад I/ Українське Громадське Слово не ставить своїм завданням пропагувати атеїзм і боротися з релігійним ритуалізмом, тільки містить як дискусійну тему і пояснює ритуалістичний фанатизм та нетерпимість деяких одиниць з українського еміграційного суспільства. Але правдою є, що "УГС" поборює всяку національну, соціяльну і культурну реакцію, чорносотенщину, орієнтальщину на ворожі сили України, опортунизм у визвольній боротьби, ганьбить і виводить на денне світло всяку зраду, всіх обскурантів-мракобісів і т.д.

"УГС" однаково трактує і поважає всіх українців - справжніх патріотів, культурних, суспільних і політичних діячів, незалежно від того з якої місцевости вони походять і незалежно від того чи вони атеїсти чи ритуалісти.

Ад 2/ "УГС" не є пропагатором розкладу "в основах нинішнього людства", бо все людство вже віддавна розложене на: гнобителів і гноблених, панівних і поневолених, заетних багатіїв і бідних нужденних, експлоататорів і експлоатованих, юберменшів і унтерменшів, поміщиків і кріпаків, правлячу феодальну комуністичну касту в СССР /та інших країнах/ і поневолених безправних кріпаків. "УГС" стоїть на позиціях захисту цих других мільйонів трудових мас, бо й самі ідейні провідники як Шевченко, Франко, Павлик, Грушевський, Винниченко, Шаповал Микита, Григоріїв Н. і інші вийшли з цих трудових мас і ніколи не зрадили своєї суспільної кляси. Такими є редактори та співпрацівники - автори "УГС".

В революційні роки 1917-1919 питання релігійних ритуалів не ставилося як головна проблема, бо тоді все свідоме українське суспільство було зайняте проблемами національно державними і соціяльними. Але коли українські патріоти організували Українську Автокефальну Православну Церкву, то першу підтримку ця Церква одержала від соціялістів Центральної Ради і Директорії: Грушевського, Винниченка, Чехівського, Шаповала та інших. А як поставилися монархісти-гетьманці на чолі з самим ген. П.Скоропадським і ко, про ось такі маємо відомості:

"В лютому /1918 року. Ред./ прибули німці з Центральною Радою, в квітні зайнявши Раду прийшов Скоропадський. Розпочалася тяжка реакція, виразний нахил до "единої неділимої", підняло голову консервативне духівництво, до якого гетьман поставився з великою прихильністю.

В травні відбувся "елекційний Собор" на якому обрано запеклого ворога України, голову "Союзу Руського Народа" Антонія Храповицького. В червні було оголошено II сесію Всеукраїнського Собора, на якому московська єпископська чорна сотня за підтримкою Скоропадського ухвалила "що Українська Церква й надалі мусить залишитися під зверхністю Московського патріарха. В вересні була зібрана ще одна сесія цього Собору, але вона вже ніколи не була цікава; ... нею цілком верховодив митрополит Антоній Храповицький. Вона вславилася лише тим, що урочисто приймала в себе гетьмана Скоропадського й видала "Соборне посланіє" до українського народу слухатися гетьмана Скоропадського, як рідного батька, у всьому йому коритися. Та український нарід, як би в відповідь на це "посланіє" повстав проти гетьманської влади, вигнав гетьмана, а разом з ним розбігся й Собор 1918 року і вже більше не збирався.

На зміну гетьмана прийшла знов у к р а ї н с ь к а влада під назвою вже Директорії; на чолі її уряду стояв Володимир Чехівський, дуже близький до Церкви, вихованець Київської Духовної Академії. Він І - го січня 1919 року видав уже державного універсала про автокефалію Української Церкви й утворення автокефального Українського Синоду.

В лютому 1919 року більшовицька радянська влада видала закон про відокремлення церкви від держави і школи від церкви.

... січня 28-го 1930 року були зібрані єпископи УАПЦ і 40 священників, їх оголошено "Надзвичайним Церковним Собором", вони винесли "Соборну" ухвалу про ліквідацію УАПЦ, а разом з тим і митрополит Борецький і всі єпископи самоліквідувалися, припинили своє духовне керівництво". /Митр.Липківський. Історія Української Православної Церкви. Розділ 7-й. Відродження Української Церкви. Сторін. 3, 4, 5, 6 і 81/.

З цих виписів найкраще видно хто будував а хто руйнував не тільки Українську державність, але й УАПЦерква. З цього ми бачимо хто був обскурантом - ірокобісом!

"Українську республіку" /знаки наведення "Батьківщини".Ред./ будували соціялісти та демократи: Грушевський, Винниченко, Шаповал, Чехівський, Порш, Ткаченко, Григоріїв, Богацький, Севрюк, Христюк і багато інших соціялістів-революціонерів та соціялістів-демократів; Єфремов, Шелухін, Шульгин і інші соціялісти-федералісти і т.д., а зруйнували монархісти-реакціонери-поміщики чужі і свої під керівництвом ген. Павла Скоропадського, навіть знищили формальне існування суверености української державности

проголошеною "грамотою" генерал-губернатором "гетьманом" П.Скоропадським 14.XI.1918.

І знову ж, тіж самі соціялісти та демократи, відношили Суверену Українську Народню Республіку.

Нова руїна України розпочалася 16 січня 1919 р./дата офіційної орієнтації на Антанту і відновлення проведення земельної програми з дня 8 січня 1919 р./ і тяглася аж ганебного акту зради - Варшавського договору з Поляками 22 квітня 1920 року. Не будемо перечислювати тих осіб що спричинили цю руїну, це була коаліція реакційних, маетних, опортуністичних осіб і прошарків, але Грушевський, Винниченко, Шаповал Микита, Чехівський і інші їх однодумці і послідовники вини в цьому ніякої не мають і своїх рук до того не приложили. Ці другі боролися за Суверену Соборну Республіку Трудового Народу України, щоб всі верстати праці /земля і все виробництво/ належали трудовим класам, щоб вся влада належала цим трудовим класам, а не реакційним монархістичним неробам-паразитам, особам і прошаркам, ворогам трудового населення України, цим обскурантам-прокобісникам.

Ось ті причини, чому Українська Народня Республіка "розлетілася на сто вітрів а український нарід за нерозумних своїх провідників /Скоропадського і скоропадчиків, Петлюри, Андрієвського, Ліщицького, Мазепи і т.д./ постигла важка неволя, в якій карається по сьогодні".

x : x : x : x : x : x : x : x : x : x

С.Дулібич. ФАБУЛА ПРО ЖИДКА ПІНЮ.

Під цим наголовком "О Естадо де Сан Пауло" /Еразілія/ 29.X. ц.р. подало за АФП репортаж. У ньому сказано, що в суботу /26/ у ту саму годину, як ТАСС повідомляв про "чистку" Жукова, Микита Хрущов на вечірці-прийнятті в персійській амбасаді в Москві розповідав для дипломатів і журналістів фабулу про жидка Піню.

З опублікованого трудно довідатись чи Хрущов за порадою його колеги - японського міністра - перестав добре випивати й байкарем зробився, чи таки з п'яних очей переповів оповідання Винниченка "Т А Л І С М А Н".

Оповідання невміло перекрутив на свій штиб. Не сказав, що подія відбувалась між політичними в'язнями, скоротив число в'язнів до трьох: ес-дек, анархіст і безпартійний жидок Піня. Забув Піню охрестити /москалі все охрещують на своє/ на Ваньку чи Петьку, але казав, що в'язні більшістю голосів вибрали Піню за старосту, щоб ділив між ними тютюн і харчі. Анархіст був проти вибору якого б то не було старости, але коли вибрали Піню, то респектував його погоджуючись з засадами демократії. В'язні вирішили втікати. Коли все було готове до втечі, то силач анархіст відповився першим лізти в тунель - боявся зустрічі з сторожею, а ес-дек /по демократичному/ не'явся з відповіддю. Тоді Піня, слабосилький і молодий хлопець каже: - Мене товариші вибрали за старосту, то я як староста полізу першим у тунель.

Щоб оповіданню надати форму фабули, то Хрущов спитав слухачів, чи вони хочуть знати мораль тієї байки й не чекаючи відповіді пояснив: останні будуть першими... коли їх до цього буде покликано... Подумавши трошки, мабуть сподівався, що хтось міг був зауважити, що то не його фабула, а відоме оповідання Винниченка, то рішуче і голосно закінчив: "Отим жидком Пінею є я".

Зауважується в кореспонденції, що західні дипломати в Москві морочать собі голови, щоб відгадати кого мав на думці Хрущов під анархістом? Думають, що Жуков, бо Жуков, як міністр державної оборони та член ЦК Президії компартії завжди умикав самостійно вирішити якесь завдання, а все тримався за спиною Хрущова. Під тунелем же - розуміють різні московські політичні справи, яких Жуков дуже боявся.

Як би оті дипломати, що слухали червоного байкаря, хоч трошечки були познайомлені з українським фольклором, то не морочили б собі голови над тим, що оповідав Хрущов. У наших приказках та приповідках знайшли б відповідь: москаль завжди бреше. А в "Новій Заповіді" Винниченко писав, що Ленін наказував: москаль-комуніст повинен нейти -

вірно брехати... І дипломати, і коресподенти, і журналісти знали б, що Хрущов бреше на те, щоб самому закріпитись у Кремлі, а червоній Москві знайти місце в ...спів - існуванню.

Писалося ж колись у газетах, що у війську під командою Жукова сильно ширилась "пропаганда" про волю особливо між вояками, які побували в Европі, писалося, що Жуков був проти драстичних репресалій проти повстання в Будапешті, розрухів у Познані, заворушень у Берліні й т.д., як також Жуков був і за тим, щоб забрати радянські війська з Угорщини та в додатку Жуков має симпатії до себе у Айзенговера...

Значить: -Жуков не годиться для червоної московської диктатури!...

Ось через це саме хрущ/ов/ і загудів над берізкою, бо на Московщині вишня рідкість; як жук/ов/ так полізай у купку гною!...

А для дипломатів оповідає оповідання Винниченка "Талісман", як симпатики співіснування через телеграфічні аґенції розповсюджують по світі, як "фабулу" Микити Хрущова.

x : x : x : x : x : x : x : x : x : x : x

КОЛЕКТИВІЗАЦІЯ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА.

З кожним роком в советському таборі поволі зростає колективізація сільського господарства й зменшується розмір приватного селянського сектору. Цей процес цілком припинився лише в Югославії і Польщі та тимчасово був перерваний повстанням у Мадярщині. В усіх інших країнах під постійним тиском влади селянство переходить до колгоспів.

В 1957 р. земля в країнах советського табору розподілялася так /у відсотках/:

Держава:	Колгоспи:	Радгоспи:	Разом:	Приватний сектор:
СССР	82 %	18 %	100 %	0 %
Китай	90	1	91	9
Болгарія	80	3	83	17
Чехо-Словаччина	39	17	56	44
Румунія	18	14	32	68
Албанія	27	4	31	69
Сх.Німеччина	24	6	30	70
Угорщина	12	10	22	78
Польща	3	13	16	84
Югославія	1	1	2	98

В усіх країнах, де ще залишилися сталіністські режими, колективізація відбувається насильним способом, але не такими, як то було на початку 30-их років в СССР. Фізичного терору, масових арештів, заслання й розстрілів селян немає. Є накладання важких податків, хлібозаготовель, обмежування кредитів, насінневих позичок, вперте нагадування й переконування, щоб записувались до колгоспів.

Найлегше колективізація пройшла досі в Китаї й Болгарії, де селянство не ставило великого спротиву, можливо тому, що там по селах була широко розвинуто кооперація. Протягом 1957 р. значно поширилася колективізація в Чехо-Словаччині й Східній Німеччині. /"ВПЕРЕД", Український робітничий часопис. Чис.II/84/, листопад 1957/.

- - - - - - - - - - - - - - - - -

П.О.Б-кий. На останній наш лист від Вас не дійшла відповідь. Все чекаємо. "УГС" Тіроль, Австралія. посилаємо нормальною поштою. Щиро вітаємо і бажаємо Вам здоровля, енергії та успіхів до писання сторінок ПЕРЕЖИТОГО. С.З.

БЮРО УПСР в Еміґрації пересилає всім своїм т.т. і прихильникам в еміґрації щирий Новорічний привіт, бажає здоровля, успіхів і перемог в ідейній праці. Бюро.

Всіх наших ВПоважаних передплатників і читачів вітаємо з Новим Роком. Бажаємо здоровля і успіхів. Ред.

x : x : x : x : x : x